

Araç İle Anons Yaparak Dolaşan Seyyar Satıcıların Sebep Olduğu Gürültü Kirliliğinin Önlenmesi

Bu Karar, araç ile anons yaparak dolaşan hurdacı, overlokçu vb.nin sebep olduğu gürültü kirliliğinin tespitine ilişkindir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

KAMU DENETÇİLİĞİ KURUMU

(OMBUDSMANLIK)

SAYI : 94019529-101.07.04-E.18872

BAŞVURU NO : 2018/7892

KARAR TARİHİ : 13/11/2018

TAVSİYE KARARI

BAŞVURAN :

BAŞVURAN VEKİLİ / TEMSİLCİSİ :

BAŞVURUYA KONU İDARE : Antalya Muratpaşa Belediyesi

BAŞVURUNUN KONUSU : Araç ile anons yaparak dolaşan hurdacı, overlokçu vb.nin sebep olduğu gürültü kirliliği hk.

BAŞVURU TARİHİ : 5.6.2018

I. BAŞVURANIN İDDİA VE TALEPLERİ

1. Başvuran özetle; Antalya şehir genelindeki sokak ve caddelerde hareket halinde araba ile üzerinde hava tazyikli horn tipi hoparlör (1,3 km uzak mesafelere sesi gönderen desibel olarak kuvvetli sistem) ve amplifikatör ile anons yaparak dolaşan büyük çoğunluğunu hurdacı, overlokçu vb.nin oluşturduğu her gün buna pazar günleri de dahil olarak 5 farklı aracın anons yaparak 4 yıldır çevreyi rahatsız edip dolaştığını, konuyla ilgili BİMER vasıtasıyla birden çok başvuruda bulunduğunu, Muratpaşa Belediyesi Turunç Masaya da başvuruları olduğunu, Çevre ve Şehircilik Bakanlığının yayınladığı hurda toplama yetkisinin lisanslı firmalara verilmiş olduğunu, bu anons sistemi ile çevreyi rahatsız edenlerin hurda atık lisansı olmadığını, cezaların ve yaptırımların yapılan işin kazanç niteliğine kıyasla az kaldığından kısır bir döngü içinde bulunulduğunu, Belediyeye anons sistemi ile dolaşanları anında telefonla bildirdiğinde Belediyenin telefonla geri dönüş bilgisinde yüksek oranda bildirilen adreste anons sistemi ile dolaşan hurdacıya vb'ne rastlanmamıştır denildiğini ve sorumlu belediyenin yetkilerinin yetersiz kaldığını ifade ederek, **Antalya ili için değil Türkiye geneli için konunun çözümünü Kamu Denetçiliği Kurumundan talep etmektedir.**

II. İDARENİN BAŞVURUYA İLİŞKİN AÇIKLAMALARI

2. T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın 20.07.2018 tarihli ve ... sayılı cevabi yazısında özetle,

2.1.2872 sayılı Çevre Kanunu, 04.06.2010 tarih ve 27601 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren **“Çevresel Gürültünün Değerlendirilmesi ve Yönetimi Yönetmeliği”** hükümleri uyarınca ve 29.06.2006 tarih ve **2006/16 (7512-31819) sayılı Genelge** ile **2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununa** göre belirlenen denetleme görevlilerine denetim yapma ve idari yaptırım kararı uygulama yetki devri yapıldığı,

3. Emniyet Genel Müdürlüğü'nün 07.08.2018 tarihli ve ... sayılı cevabi yazısı ve eklerinde özetle,

3.1.2872 sayılı Çevre Kanunu'nun “Gürültü” başlıklı 14 üncü maddesi; “Kişilerin huzur ve sükûnunu, beden ve ruh sağlığını bozacak şekilde ilgili yönetmeliklerle belirlenen standartlar üzerinde gürültü ve titreşim oluşturulması yasaktır.” aynı **Kanunun “Denetim, bilgi verme ve bildirim yükümlülüğü” başlıklı 12 nci maddesi;**

“Bu Kanun hükümlerine uyulup uyulmadığı denetleme yetkisi Bakanlığa aittir. Gerektiğinde bu yetki, Bakanlıkça; İl Özel İdarelerine, çevre denetim birimlerini kuran Belediye Başkanlıklarına, Denizcilik Müsteşarlığına, Sahil Güvenlik Komutanlığına, 13/10/1983 tarihli ve 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununa göre belirlenen denetleme görevlilerine devredilir. Denetimler, **Bakanlığın belirlediği** denetim usûl ve esasları çerçevesinde yapılır.” Aynı **Kanunun “İdari nitelikteki cezalar”** başlıklı **20 nci maddesinde**; “İdarî nitelikteki cezalar şunlardır: ... h) Bu Kanunun 14 üncü maddesine göre çıkarılan yönetmelikle belirlenen önlemleri almayan veya standartlara aykırı şekilde gürültü ve titreşime neden olanlara, konutlar için 400 Türk Lirası, ulaşım araçları için 1.200 Türk Lirası, işyerleri ve atölyeler için 4.000 Türk Lirası, fabrika, şantiye ve eğlence gürültüsü için 12.000 Türk Lirası idarî para cezası verilir” hükümlerinin yer aldığı,

3.2.04.06.2010 tarihli ve 27601 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Çevresel Gürültünün Değerlendirilmesi ve Yönetimi Yönetmeliği’nin “Şikâyetlerin değerlendirilmesi veya denetim” başlıklı **39 uncu maddesinde**; “(I) Bu Yönetmelikte yer alan gürültü kaynakları bazında yaşanan sorunlar nedeniyle oluşan şikâyetlerin değerlendirilmesi veya programlı ve programsız yapılacak denetimlerde aşağıdaki esaslara uyulur: a) Bu Yönetmelikte getirilen esaslar çerçevesinde gerek programlı veya programsız gerekse şikâyeti değerlendirmek amacıyla yapılacak denetimler: belediye sınırları ve mücavir alan içerisinde Çevre Kanununa istinaden yetki devri yapılan belediyelerce; belediye sınırları ve mücavir alan dışında yetki devri yapılan İl Özel İdarelerince; yetki devri yapılmadığı takdirde ise İl Çevre ve Orman Müdürlüklerince, gerektiğinde diğer mevzuat kapsamında yetkili kılınan kurum ve kuruluşlar ile işbirliği ve koordinasyon içinde yapılır. b) Şikâyetleri değerlendirme, denetim ve idari yaptırım konusunda yetki devri yapılmış kurum ve kuruluşlarda; **Çevre Denetim Biriminin kurulması**, Bakanlıkça esasları belirlenmiş uzmanlığa sahip en az 2 personelin görevlendirilmesi, bu personellerden en az birinin dört yıllık üniversite mezunu olması ve bu kişinin gözetiminde göreve katılım sağlayacak diğer personelin iki yıllık yüksekokul veya lise ve dengi okullardan mezun olması ve bu Yönetmelik kapsamında getirilen esas ve standartlara uygun ölçüm ekipmanının bulundurulması zorunludur. c) Yapılan denetimlerde, bu Yönetmelikte verilen sınır değerlerin aşıldığının tespiti halinde, gürültü rahatsızlığına ve sınır değerlerin sağlanması için alınacak tedbirin özelliğine bağlı olarak, süre verilmesi, kapatılması ve benzer uygulamalara yönelik esaslar denetim yapan personel veya birimi tarafından belirlenir.” şeklinde hüküm yer aldığı,

3.3.2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu’nun “Araçların Teknik Şartlara Uygunluğu” başlıklı **30 uncu maddesi** “Araçların, esasları yönetmelikte belirtilen

şekilde ve tarzda teknik şartlara uygun durumda bulundurulması zorunludur.”,

3.4.2259 sayılı Polis Vazife ve Salâhiyet Kanunu'nun 14 üncü maddesi “Şehir ve kasabalarda gerek mesken içinde ve gerek dışında saat 24 ten sonra her ne suretle olursa olsun civar halkının rahat ve huzurunu bozacak surette gürültü yapanlar polisçe menolunur. Bu yasağı dinlemeyenler hakkında Ceza Kanununun 546 ncı maddesine göre takibat yapılır... şeklinde olduğu,

3.5.5326 sayılı Kabahatler Kanununun “Gürültü” başlıklı 36 ncı maddesi, “(1) Başkalarının huzur ve sükûnunu bozacak şekilde gürültüye neden olan kişiye, elli Türk Lirası idarî para cezası verilir. (2) Bu fiilin bir ticarî işletmenin faaliyeti çerçevesinde işlenmesi halinde işletme sahibi gerçek veya tüzel kişiye bin Türk Lirasından beşbin Türk Lirasına kadar idarî para cezası verilir. (3) Bu kabahat **dolayısıyla idarî para cezasına kolluk veya belediye zabıta görevlileri karar verir.** Aynı **Kanunun “Rahatsız etme”** başlıklı **37 nci maddesi** “(1) Mal veya hizmet satmak için başkalarını rahatsız eden kişi, elli Türk Lirası idarî para cezası ile cezalandırılır. (2) Bu kabahat dolayısıyla idarî para cezası **vermeye kolluk veya belediye zabıta görevlileri yetkilidir.”** şeklinde olduğu,

3.6.Kanununa istinaden gürültü kirliliğine yönelik takiplerin yetki devri yapılan belediyeler yetki devri yapılmadığı takdirde İl Çevre ve Orman Müdürlüklerinin sorumluluğunda olduğu,

3.7.2918 sayılı Kanunun ilgili maddeleri uyarınca trafik zabıtasınca yapılan denetimler, aracın kendi aksamlarından (abartı egzoz kullanımı vb.) kaynaklanan **gürültüye yönelik** olarak Kanunda öngörülen yaptırımların uygulandığı,

3.8.Emniyet Teşkilatı mensuplarının; görevini Anayasa, Uluslararası Sözleşmeler, Kanunlar ve diğer ilgili Mevzuatlara göre yürüttüğü, Emniyet Teşkilatına tevdi edilen yetki ve sorumluluk çerçevesinde **PVSK 14 üncü maddesi** uyarınca saat 24.00’ten sonra her ne suretle olursa olsun civar halkının rahat ve huzurunu bozacak surette gürültü yapanların polisçe men olunacağı hükmüne bağlandığı ve bu çerçevede görev yaptığı,

3.9.Kabahatler Kanununun **36 ncı ve 37 inci maddelerinde** yer alan yaptırımların yetersiz olduğu cezai yaptırımların ağırlaştırılması halinde sorunun önlenmesi üzerinde caydırıcı etkisinin olacağı,

4. Antalya İl Emniyet Müdürlüğü'nün 27.07.2018 tarihli ve ... sayılı cevabi yazısı ve eklerinde özetle,

4.1.Araç üzerine monte edilen hoparlörler vasıtası ile yüksek seste yayın yaparak çevreyi rahatsız eden araç sürücülerine yönelik olarak **5326 Sayılı Kabahatler Kanunu** çerçevesinde işlem yapılabilirdiği, Levent Kontaş'ın başvurusunun **5326 Sayılı Kabahatler Kanunu'nun 36 ncı maddesi**, "1- Başkalarının huzur ve sükûnunu bozacak şekilde gürültüye neden olan kişiye, ... Türk Lirası idarî para cezası verilir. 2- Bu fiilin bir ticarî işletmenin faaliyeti çerçevesinde işlenmesi halinde işletme sahibi gerçek veya tüzel kişiye ... Türk Lirasından ...Türk Lirasına kadar idarî para cezası verilir. 3- Bu kabahat dolayısıyla idarî para cezasına kolluk veya belediye zabıta görevlileri karar verir." ve **37 nci maddesi**, "1- Mal veya hizmet satmak için başkalarını rahatsız eden kişi, ...Türk Lirası idarî para cezası ile cezalandırılır. 2- Bu kabahat dolayısıyla idarî para cezası vermeye kolluk veya belediye zabıta görevlileri yetkilidir." kapsamında değerlendirilebileceği,

4.2.Araç üzerinde hoparlör ile, kağıt toplayan, overlok (Kumaş, halı, kilim vb.nin kenarına makine ile yapılan sıkı, zikzaklı dikiş) işlemleri yapan, hurda toplayan vb. satıcılara yönelik olarak kullanmış oldukları araçlar üzerinde **teknik değişiklik yapılmış** ise taşımış oldukları yük yapısı itibariyle karayoluna dökülecek, saçılacak şekilde yükleme yapılmışsa veya **2918 Sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nda** belirtilen kural ve yasaklara uyulmamışsa trafik yönünden işlem yapılabilirdiği,

4.3.Polisin görevini Anayasa, uluslararası sözleşmeler, kanunlar ve diğer ilgili mevzuatlara göre yürüttüğü, Emniyet Teşkilatına tevdi edilen yetki ve sorumluluk çerçevesinde (**PVSK 14 üncü madde:** Şehir ve kasabalarda gerek mesken içinde ve gerekse dışında saat 24.00'ten sonra her ne suretle olursa olsun civar halkının rahat ve huzurunu bozacak surette gürültü yapanlar polisçe men olunur.) hükmünce yasal mevzuat kapsamında gerekli işlemler hassasiyetle yerine getirildiği, **"Gürültü Kirliliği"** konusunda **Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu'nda** konu ile ilgili yapılacak düzenlemeler doğrultusunda işlemler yapılabilirdiği,

4.4.Kabahatler Kanunu'nun **36 ncı ve 37 nci** maddelerinde yer alan hukuki yaptırımların yetersiz olduğu, **hukuki yaptırımların ağırlaştırılması halinde sorunun önlenmesi üzerinde caydırıcı etkisinin olacağı**nın değerlendirildiği,

4.5.Gürültü ile ilgili mevzuatın başta **5237 sayılı Türk Ceza Kanunun 123 ve 183 üncü maddeleri**, **2559 sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanununun 14 üncü maddesi**, **5326 sayılı Kabahatler Kanunu 36 ncı maddesi** ile 04/06/2010 tarihli ve

27601 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren “**Çevresel Gürültünün Değerlendirilmesi ve Yönetimi Yönetmeliği**”nde düzenlendiği,

4.6.Gürültünün hukukumuzda öncelikle “kabahat” niteliğinde kabul edildiği, belirli koşullar bakımından ise **suç olarak nitelendirilen bir fiil olduğu**, gürültü ile mücadele öncelikle Çevre ve Şehircilik Bakanlığının görev sahasında yer aldığı, illerde ise bu hizmetlerin yönetimi, planlaması ve mücadele hizmetlerinin yürütülmesinin İl Çevre ve Şehircilik Müdürlüklerince yerine getirilmesi gerektiği,

4.7.2559 sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanununun 14 üncü maddesinde, genel olarak polisin gürültüyü men yetkisinin düzenlendiği ...polise özellikle saat 24:00’ten sonra her ne suretle olursa olsun gürültüyü men yetkisi verildiği, burada herhangi bir ölçüme veya bildirim gereksiz polisin, saat 24:00’ten sonra var olan gürültüyü tespit ve men ile yükümlü olduğu,

4.8.5326 sayılı Kabahatler Kanununun 36 ncı maddesinde “gürültü” kabahatinin düzenlendiği, ...Buna göre polisin, şikâyet üzerine ve/veya böyle bir olayın varlığını kişilerin beyanlarına göre yada edildiği izlenime göre tespit etmişse ilgili kişi veya kişilere belirtilen madde hükmüne göre idari para cezası verebildiği,

4.9.Türk Ceza Kanununun 123 üncü maddesinde “Kişilerin Huzur ve Sükûnunu Bozma” **183 üncü maddesinde** “Gürültüye Neden Olma”nın suç olarak düzenlendiği, bu fiilin cezalandırılmasında kişinin sağlığının kalıcı bir şekilde bozulmasının dikkate alındığı,

4.10.Araç üzerinde megafonla seyyar satıcılık yapılması veya hurda alınıp satılmasının esasen **Kabahatler Kanunu 36 ncı maddesi hükmüne aykırılık teşkil eden bir fiil olduğu**, ayrıca **5393 sayılı Belediye Kanununun ilgili maddeleri kapsamında yönetmelik, talimatname, emir yazı, çıkartılarak Belediye Zabıtasına görevler verilebildiği**,

4.11.Başvurunun direk olarak kolluk birimlerinin görev alanında olmadığı aynı zamanda Çevre ve Şehircilik Bakanlığı/Müdürlüğü ile Belediyelerin görev alanında olduğunun değerlendirildiği,

5. Antalya Muratpaşa Belediyesinin 18.09.2018 tarihli ve ... sayılı cevabi yazısı ve eklerinde özetle,

5.1.Muratpaşa Belediyesinin sorumluluğunda bulunan 56 mahallede hurda ve geri dönüşüm malzemesi toplayan şahıslar ile ilgili icra edilen görev esnasında, gelen talep ve

şikâyetlere göre, **Belediye Emir ve Yasaklar Yönetmeliği'nin İkinci Bölüm “Temizlik ile İlgili Emir ve Yasaklar(23)”**; “Şehir içerisinde el arabası, at arabası, kamyon, kamyonet, çuval vs. ile hurda kağıt vb. şeyleri toplamak, depo etmek (Yetkili lisanslı firmalar ve kişiler hariç) ve bu işlemler esnasında çevrenin kirlenmesine sebebiyet vermek”, **5326 Sayılı Kabahatler Kanunu’nun 32 nci maddesi “Emre Aykırı Davranış”, 36 ncı maddesi “Gürültü”, 37 nci maddesi “Rahatsız Etme” ve 41 nci maddesi “Çevreyi Kirletme”**lerinden ötürü yasal işlem yapıldığı,

5.2.Bölgelerinde 56 mahalleden sorumlu Zabıta Karakollarının bulunduğu, **hurda ve geri dönüşüm malzemesi toplayan şahıslarla ilgili 5236 sayılı Kabahatler Kanunu** nun ilgili maddelerine göre cezai işlem uygulandığı, ayrıca hurda toplayan araçlardaki anons cihazlarının söktürülerek bu cihazlara el konulduğu, gelen talep ve şikâyetlere göre Zabıta Ekipleri tarafından hurda toplayan şahıslara müdahale edildiği, ancak söz konusu şahıslar araçla hurda topladığından şikâyet yerine gidildiğinde bahse konu hurda toplayan şahısların bölgeden ayrıldıklarının görüldüğü,

5.3. Zabıta Ekiplerinin mahalle ve sokak aralarında megafonla anons yapmak çevreyi rahatsız edecek şekilde hurda toplayan ve depolayan (2017-2018) yıllarında (60) şahıs ve araca müdahale ederek anons cihazlarının söktürdüğü ve 5326 Sayılı Kabahatler Kanunu’nun ilgili maddelerine göre cezai işlem uyguladığı,

Açıklamalarına yer verilmiştir.

5.4.Antalya Muratpaşa Belediyesi Zabıta Müdürlüğü’nün 2017 yılında 5326 sayılı Kabahatler Kanunu’na göre tanzim edilen idari yaptırım karar tutanaklarında ... isimli kişiye 7 kez, ... isimli kişiye 5 kez, ... ve ... isimli kişilere 2’şer kez idari yaptırım uygulandığı tespit edilmiştir.

6. İçişleri Bakanlığı İller İdaresi Genel Müdürlüğü’nün 10.10.2018 tarihli ve ... sayılı cevabi yazısında özetle,

6.1.4 üncü ve 5 inci maddelere ilişkin (Başvuruya konu talebe ilişkin başvuran tarafından İçişleri Bakanlığı aleyhine yargı organlarında görülmekte olan veya yargı organlarınca karara bağlanmış uyuşmazlık olup olmadığı ve Başvuruya konu talebe ilişkin (varsa) şikâyetçi tarafından İçişleri Bakanlığına yapılan tüm başvurular ve cevabi yazıların örneği) yapılan tetkik sonucunda Levent Kontaş’a ait herhangi bir başvuruya rastlanmadığı, ayrıca adı geçen her hangi bir yargı merciine başvurup başvurmadığı hususunda ilgiliden bilgi alınmasının uygun olacağının mütalaa edildiği,

7. Antalya Muratpaşa Belediyesinin 12.10.2018 tarihli ve ... sayılı cevabi yazısı ve

eklerinde özetle,

7.1.Bahse konu talebin dayanağının **5326 Sayılı Kabahatler Kanunu’nun ikinci bölüm (Çeşitli Hükümler) “Emre Aykırı Davranış”** başlıklı **“Gürültü”** ...maddesi olduğu, bu kapsamda belirtilen şikâyetlerde yakalanan seyyar satıcılara belirtilen cezai işlemin uygulandığı **ve hatta ses sistemlerine el konulduğu**, Kanunda belirtilen idari para cezasının düşük miktarda olmasından dolayı caydırıcılığının bulunmadığı, **cihazı alınan ve ceza kesilen hurdacının cihazı tekrar tedarik ederek aynı işleme/faaliyete (hurdacılığa) tüm Antalya çevresinde gezerek yine/tekrar devam ettiği**, ayrıca çevre il ve ilçelerden gelen seyyar satıcı sayısı devamlı arttığı için vatandaşlardan gelen başvuru ve şikâyetlerin de arttığı, seyyar satıcı sorununun Antalya’nın değil ülkemizin bir gerçeği ve sorunu olduğu, yürürlükte bulunan Yasa ve Yönetmelikler çerçevesinde **idari para cezası uygulamak dışında Zabitanın yetkisi bulunmadığı**, mevcut Yasa ve Yönetmeliklerle **seyyar satıcı sorununun çözülme imkânının** bulunmadığı,

7.2.Başvuranların talebinin karşılanmasında fiziki engel olarak şikâyet edilenin seyyar satıcı olmasının yani araçla sokak sokak dolaşması, sabit bir yerde beklememesi ve tüm mahalleleri gezmesinin, görevli Zabıta Ekibinin belirtilen adrese intikali esnasında hurdacı/seyyar satıcının adresten ayrılması neticesinde, bir çoğunun yakalanamadığı,

7.3.Başvuranın mağduriyetinin giderilmesine yönelik çözüm aşamasında **bölgesel değil ülkesel çözüm yollarının bulunması gerektiği, işsizlik sorunu** nedeniyle birçok insanın hurdacılık/seyyar satıcılık ile geçimini sağlamaya çalıştığı, ceza olarak **kesilen idari para cezalarının düşük meblağlar olması nedeniyle de insanların bu eylemlerine devam ettiğinin görüldüğü**, bu kişilerin gelirlerinin düşük olması nedeniyle hem kendilerine kesilen cezaları ödemediği hem de faaliyetlerine devam ettiği,

7.4.Belirlenen idari para cezası miktarının düşük meblağda bulunması **nedeniyle uygulanan cezai yaptırımın caydırıcı olmadığı anlaşıldığı**, 2018 yılı içerisinde (39) seyyar satıcıya cezai işlem yapıldığı ve geri dönüşüm malzemesi ile hurda malzeme depolayan (33) şahsa **Kabahatler Kanununa göre idari para cezası uygulandığı**,

7.5.Antalya Muratpaşa ilçesinin 56 mahalleden oluşan mülki alanı ile 92 kilometre, 8 bin 804 hektarlık alana ve 20 kilometrelik sahil bandına sahip olduğu, ilçenin nüfusunun yaklaşık 500.000 olup, Adalet Sarayı, Üniversite Hastanesi ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarının da Muratpaşa ilçesinde konumlanmış olmasından dolayı günlük nüfusun 1 milyona yaklaştığı, ayrıca Muratpaşa’nın Antalya ilinin merkez ilçelerinden olup, turizm

açısından da öneme sahip olması sebebiyle nüfusunun sürekli arttığı, bu kapsamda değerlendirildiğinde tüm çevre il ve ilçelerden seyyar satıcı, hurdacı vb'nin Muratpaşa ilçesine günü birlik gelip gittiği, **Kanunda da seyyar satıcıların/hurdacıların işlemiş olduğu suçun idari para cezası ile tanımlandığından başka yapılacak bir işlem bulunmadığı**, Muratpaşa Belediyesi Zabıta Müdürlüğü olarak yakalanan seyyar satıcı, hurdacı vs. kişilere Kanun, Yönetmelik ve meri mevzuatlar kapsamında gerekli cezai işlemlerin uygulandığı,

Açıklamalarına yer verilmiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

8. 18/10/1982 tarihli ve 2709 sayılı T.C. Anayasasının “Sağlık hizmetleri ve çevrenin korunması” başlıklı 56 ncı maddesinde, “Herkes, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir. Çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemek Devletin ve vatandaşların ödevidir.”;

8.1.“Dilekçe, bilgi edinme ve kamu denetçisine başvurma hakkı” başlıklı 74 üncü maddesinin üçüncü ve dördüncü fıkralarında, “Herkes, bilgi edinme ve kamu denetçisine başvurma hakkına sahiptir. Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına bağlı olarak kurulan Kamu Denetçiliği Kurumu idarenin işleyişiyle ilgili şikâyetleri inceler.”;

9. 14/6/2012 tarihli ve 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun “Kurumun Görevi” başlıklı 5 inci maddesinin birinci fıkrasında, “Kurum, idarenin işleyişiyle ilgili şikâyet üzerine, idarenin her türlü eylem ve işlemleri ile tutum ve davranışlarını; insan haklarına dayalı adalet anlayışı içinde, hukuka ve hakkaniyete uygunluk yönlerinden incelemek, araştırmak ve idareye önerilerde bulunmakla görevlidir.”;

10. 9/8/1983 tarihli ve 2872 sayılı Çevre Kanununun, “Denetim, bilgi verme ve bildirim yükümlülüğü” başlıklı 12 nci maddesinde, “Bu Kanun hükümlerine uyulup uyulmadığını denetleme yetkisi Bakanlığa aittir. Gerektiğinde bu yetki, Bakanlıkça; il özel idarelerine, çevre denetim birimlerini kuran belediye başkanlıklarına, Denizcilik Müsteşarlığına, Sahil Güvenlik Komutanlığına, 13/10/1983 tarihli ve 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununa göre belirlenen denetleme görevlilerine devredilir. Denetimler, Bakanlığın belirlediği denetim usûl ve esasları çerçevesinde yapılır.

10.1.“Gürültü” başlıklı 14 üncü maddesinde, “Kişilerin huzur ve sükununu, beden ve ruh sağlığını bozacak şekilde ilgili yönetmeliklerle belirlenen standartlar üzerinde

gürültü ve titreşim oluşturulması yasaktır.”

10.2.“İdari nitelikteki cezalar” başlıklı 20 nci maddesinde, “İdarî nitelikteki cezalar şunlardır: ... h) Bu Kanunun 14 üncü maddesine göre çıkarılan yönetmelikle belirlenen önlemleri almayan veya standartlara aykırı şekilde gürültü ve titreşime neden olanlara, konutlar için 400 Türk Lirası, ulaşım araçları için 1.200 Türk Lirası, işyerleri ve atölyeler için 4.000 Türk Lirası, fabrika, şantiye ve eğlence gürültüsü için 12.000 Türk Lirası idarî para cezası verilir”

10.3.“İdari cezalarda yetki başlıklı 24 üncü maddesinde, “Bu Kanunda öngörülen idarî yaptırım kararlarını verme yetkisi Bakanlığa aittir. Bu yetki, 12 nci maddenin birinci fıkrası uyarınca denetim yetkisinin devredildiği kurum ve merciler tarafından da kullanılır.”

11. 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu’nun “Araçların Teknik Şartlara Uygunluğu” başlıklı 30 uncu maddesi “Araçların, esasları yönetmelikte belirtilen şekilde ve tarzda teknik şartlara uygun durumda bulundurulması zorunludur.”,

12. 2259 sayılı Polis Vazife ve Salâhiyet Kanunu'nun 14 üncü maddesi “Şehir ve kasabalarda gerek mesken içinde ve gerek dışında saat 24 ten sonra her ne suretle olursa olsun civar halkının rahat ve huzurunu bozacak surette gürültü yapanlar polisçe menolunur. Bu yasağı dinlemeyenler hakkında Ceza Kanununun 546 ncı maddesine göre takibat yapılır...

13. 26/9/2004 tarih ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun “Kişilerin huzur ve sükûnunu bozma” başlıklı 123 üncü maddesinde, “Sırf huzur ve sükûnunu bozmak maksadıyla bir kimseye ısrarla; telefon edilmesi, gürültü yapılması ya da aynı maksatla hukuka aykırı başka bir davranışta bulunulması halinde, mağdurun şikayeti üzerine faile üç aydan bir yıla kadar hapis cezası verilir.”

13.1.Gürültüye neden olma başlıklı 183 üncü maddesinde, “İlgili kanunlarla belirlenen yükümlülöklere aykırı olarak, başka bir kimsenin sağlığının zarar görmesine elverişli bir şekilde gürültüye neden olan kişi, iki aydan iki yıla kadar hapis veya adlî para cezası ile cezalandırılır.”

14. 30.03.2005 tarih ve 5326 sayılı Kabahatler Kanununun “Emre aykırı davranış” başlıklı 32 nci maddesi, “Yetkili makamlar tarafından adlî işlemler nedeniyle ya da kamu güvenliği, kamu düzeni veya genel sağlığın korunması amacıyla, hukuka uygun olarak verilen emre aykırı hareket eden kişiye yüz Türk Lirası idarî para cezası verilir. Bu cezaya emri veren makam tarafından karar verilir. (2) Bu madde, ancak

ilgili kanunda açıkça hüküm bulunan hallerde uygulanabilir. (3) 1.3.1926 tarihli ve 765 sayılı Türk Ceza Kanununun 526 ncı maddesine diğer kanunlarda yapılan yollamalar, bu maddeye yapılmış sayılır.”

14.1.“Gürültü” başlıklı 36 ncı maddesi, “(I) Başkalarının huzur ve sükununu bozacak şekilde gürültüye neden olan kişiye, elli Türk Lirası idarî para cezası verilir. (2) Bu fiilin bir ticarî işletmenin faaliyeti çerçevesinde işlenmesi halinde işletme sahibi gerçek veya tüzel kişiye bin Türk Lirasından beşbin Türk Lirasına kadar idarî para cezası verilir. (3) Bu kabahat **dolayısıyla idarî para cezasına kolluk veya belediye zabıta görevlileri karar verir.**

14.2.“Rahatsız etme” başlıklı 37 nci maddesi “(I) Mal veya hizmet satmak için başkalarını rahatsız eden kişi, elli Türk Lirası idarî para cezası ile cezalandırılır. (2) Bu kabahat dolayısıyla idarî para cezası **vermeye kolluk veya belediye zabıta görevlileri yetkilidir.”**

14.3.“Çevreyi kirletme” başlıklı 41 nci maddesi, “(1) Evsel atık ve artıkları, bunların toplanmasına veya depolanmasına özgü yerler dışına atan kişiye, yirmi Türk Lirası idarî para cezası verilir. Bireysel atık ve artıkların atılması halinde de bu fıkra hükmü uygulanır...(7) Bu kabahatler dolayısıyla idarî para cezasına belediye zabıta görevlileri karar verir.”

15. 04/06/2010 tarihli ve 27601 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Çevresel Gürültünün Değerlendirilmesi ve Yönetimi Yönetmeliğinin “Gürültüye hassas kullanımlar için gürültü kontrolü” başlıklı 26 ncı maddesinin, “c)Susturucu veya ses giderici diğer parçaları olmadan bir motorlu kara taşıtı çalıştırılmaz veya çalışmasına sebep olunmaz, bakım onarım veya diğer değiştirme amacı dışında bir motorlu araç veya motosiklet üzerindeki susturucu veya ses giderici parça çıkarılamaz, çalışamaz hale getirilemez, Motorlu Araçların Sesli İkaz Cihazları ve Bunların Takılması ile İlgili Tip Onayı Yönetmeliğine uyulur, tip onayı verilen sesli ikaz cihazlarında (korna)değişiklik yapılamaz. ç)Bir motorlu araç üzerinde veya içinde; korna veya ses çıkaran başka bir cihazın zorunlu haller dışında gürültü rahatsızlığına neden olacak şekilde çalınması yasaktır. d)Radyo, televizyon, müzik seti ve her türlü müzik aletlerini çok ve orta derecede hassas kullanımların bulunduğu alanlar ile toplu taşıma araçlarında çalmak yasaktır.”

15.1. “Şikâyetlerin değerlendirilmesi veya denetim” başlıklı 39 uncu maddesinde; “(I) Bu Yönetmelikte yer alan gürültü kaynakları bazında yaşanan sorunlar nedeniyle oluşan şikâyetlerin değerlendirilmesi veya programlı ve programsız yapılacak denetimlerde aşağıdaki esaslara uyulur: a) Bu Yönetmelikte getirilen esaslar

çerçevesinde gerek programlı veya programsız gerekse şikâyeti değerlendirmek amacıyla yapılacak denetimler: belediye sınırları ve mücavir alan içerisinde Çevre Kanununa istinaden yetki devri yapılan belediyelerce; belediye sınırları ve mücavir alan dışında yetki devri yapılan İl Özel İdarelerince; yetki devri yapılmadığı takdirde ise İl Çevre ve Orman Müdürlüklerince, gerektiğinde diğer mevzuat kapsamında yetkili kılınan kurum ve kuruluşlar ile işbirliği ve koordinasyon içinde yapılır. b) Şikâyetleri değerlendirme, denetim ve idari yaptırım konusunda yetki devri yapılmış kurum ve kuruluşlarda; **Çevre Denetim Biriminin kurulması**, Bakanlıkça esasları belirlenmiş uzmanlığa sahip en az 2 personelin görevlendirilmesi, bu personellerden en az birinin dört yıllık üniversite mezunu olması ve bu kişinin gözetiminde göreve katılım sağlayacak diğer personelin iki yıllık yüksekokul veya lise ve dengi okullardan mezun olması ve bu Yönetmelik kapsamında getirilen esas ve standartlara uygun ölçüm ekipmanının bulundurulması zorunludur. c) Yapılan denetimlerde, bu Yönetmelikte verilen sınır değerlerin aşıldığının tespiti halinde, gürültü rahatsızlığına ve sınır değerlerin sağlanması için alınacak tedbirin özelliğine bağlı olarak, süre verilmesi, kapatılması ve benzer uygulamalara yönelik esaslar denetim yapan personel veya birimi tarafından belirlenir.”

16. 29.06.2006 tarih ve 2006/16 (7512-31819) sayılı Genelge, “Çevresel Gürültünün Değerlendirilmesi ve Yönetimi Yönetmeliği ile; Yönetmelikte getirilen sınırlamalar ve yasaklamalara uyulup uyulmadığının denetimini, gerekli müsaadelerin verilmesi ve uygulamanın izlenmesi konularında yetki ve sorumluluklar; 2872 sayılı Çevre Kanunu, 5393 sayılı Belediye Kanunu, 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu, 5326 sayılı Kabahatler Kanunu hükümleri dikkate alınarak; belediye sınırları içerisinde belediyeye, belediye sınırları dışında ise Valiliğe verilmiştir.”

16.1.“2)ÇGDY Yönetmeliğinin ... c)Susturucu veya ses giderici diğer parçaları olmadan bir motorlu kara taşıtı çalıştırılmaz veya çalışmasına sebep olunmaz, bakım onarım veya diğer değiştirme amacı dışında bir motorlu araç veya motosiklet üzerindeki susturucu veya ses giderici parça çıkarılamaz, çalışamaz hale getirilemez, Motorlu Araçların Sesli İkaz Cihazları ve Bunların Takılması ile İlgili Tip Onayı Yönetmeliğine uyulur, tip onayı verilen sesli ikaz cihazlarında (korna)değişiklik yapılamaz. ç)Bir motorlu araç üzerinde veya içinde; korna veya ses çıkaran başka bir cihazın zorunlu haller dışında gürültü rahatsızlığına neden olacak şekilde çalınması yasaktır. d)Radyo, televizyon, müzik seti ve her türlü müzik aletlerini çok ve orta derecede hassas kullanımların bulunduğu alanlar ile toplu taşıma araçlarında çalmak yasaktır.” **hükümlerine yönelik denetleme ve idari yaptırım kararı verme yetkisi, 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununa göre belirlenen Denetleme Görevlilerinde devredilmiştir. 3)Kurumlara yetki devri yapılmış olması Bakanlık veya İl Çevre ve Orman Müdürlüklerinin yetkisini ortadan kaldırmaz.”**

17. Muratpaşa Belediyesi Emir ve Yasaklar Yönetmeliği’nin İkinci Bölüm

“Belediye Emir ve Yasakları” 5 nci maddesinde, “Aşağıdaki fiil ve hareketleri

yapmak yasaktır. 1) Halkın huzur ve sükununu bozacak fiil ve davranışlarda bulunmak”

17.1. “Temizlik ile İlgili Emir ve Yasaklar başlıklı 6 ncı maddesinde, “23) Şehir içerisinde el arabası, at arabası, kamyon, kamyonet, çuval vs. ile hurda kağıt vb. şeyleri toplamak, depo etmek (Yetkili lisanslı firmalar ve kişiler hariç) ve bu işlemler esnasında çevrenin kirlenmesine sebebiyet vermek”

düzenlemelerine yer verilmiştir.

IV. KAMU DENETÇİSİ YAHYA AKMAN’IN KAMU BAŞDENETÇİSİ’NE ÖNERİSİ

18. Kamu Denetçisi tarafından yapılan inceleme ve araştırma neticesinde; Türkiye genelinde konuyla ilgili tüm tarafların bir araya gelerek ortak çalışma yapması, megafon/hoparlör gibi aletler kullanarak seyyar hurdacılık/overlokçuluk...vb. yapanlara özgü bir kabahat tanımı geliştirilerek bu kabahat hakkında öncelikle önleyici daha sonrasında caydırıcı (idari para cezalarının artırılması gibi) önlemler alınması ve yapılan denetimlerin sıklaştırılması hususlarında tavsiyede bulunulmasının uygun olacağı değerlendirilerek başvuru talebinin kabulü yönünde hazırlanan “Tavsiye Karar Önerisi” Kamu Başdenetçisi’ne sunulmuştur.

V. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

A. Hukuka, Hakkaniyete ve İnsan Haklarına Uygunluk Yönünden Değerlendirme

19. Başvuran özetle; Antalya şehir genelindeki sokak ve caddelerde araç ile anons yaparak dolaşan büyük çoğunluğu hurdacı, overlokçu vb.nin gürültüsünden rahatsız olduğunu belirterek Antalya ili için değil Türkiye geneli için konunun çözümünü talep etmektedir.

20. Türk Dil Kurumu gürültüyü, aralarında uyum bulunmayan düzensiz seslerin bütünü, patırtı, şamata olarak tanımlarken, Çevre ve Şehircilik Bakanlığının resmi web sitesinde gürültü, 60db'in üstündeki ses, ses değil gürültüdür şeklinde tanımlanmış ve düşük sesin yüksek yaşam kalitesi olduğu vurgulanmıştır.

21. Gürültünün zararları ise, işitsel algılamayı az ya da çok bozması ve/veya engellemesi, yanlış ve eksik işitmeye/anlamaya ve bu nedenle fazla dikkat/enerji harcanmasına ve çabuk yorulmaya sebep olması; kızgınlık, sinirlilik, stres yaratması, iş gücünü ve verimi azaltması, işitme duyarlılığını geçici ya da iç kulak organlarına zarar verip kalıcı ve giderilemez bir biçimde azaltması... vb. olarak sıralanmaktadır. (Yapı Fiziği Uzmanlık Enstitüsünün Gürültü isimli kitapçığından, <http://www.yfu.com/kitapciklar/gurultu.pdf>, Erişim Tarihi:26/10/2018).

22. Anayasa; herkesin, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahip olduğunu belirtip çevrenin kirlenmesini önleme hususunda hem Devlete hem vatandaşlara sorumluluk yüklerken, Çevre Kanunu ise gürültü bahsinde kişilerin huzur ve sükûnunu, beden ve ruh sağlığını bozacak tüm davranışları yasaklamıştır.

23. Çevre Kanunu'na göre kişilerin huzur ve sükûnunu, beden ve ruh sağlığını bozacak şekilde gürültü yapanları denetleme yetkisi Çevre ve Şehircilik Bakanlığındadır bununla birlikte bu yetkinin İl Özel İdarelerine, çevre denetim birimlerini kuran Belediye Başkanlıklarına, Denizcilik Müsteşarlığına, Sahil Güvenlik Komutanlığına ve Karayolları Trafik Kanununa göre belirlenen denetleme görevlilerine devredilebileceği hükme bağlanmıştır. Yine Çevresel Gürültünün Değerlendirilmesi ve Yönetimi Yönetmeliğine göre denetleme yetkisinin belediye sınırları ve mücavir alan içerisinde belediyelerce; belediye sınırları ve mücavir alan dışında yetki devri yapılan İl Özel İdarelerince; yetki devri yapılmadığı takdirde ise İl Çevre ve Orman Müdürlüklerince kullanılması gerekmektedir. Somut olaya bakıldığında ise 29.06.2006 tarihli ve 2006/16 sayılı Genelge ile Bakanlıkça, Muratpaşa Belediyesine yetki devri yapıldığından, denetleme yetkisinin Muratpaşa Belediyesinde olduğu tespit edilmiştir. Kabahatler Kanununa göre ise gürültü dolayısıyla verilecek idarî para cezasına kolluk veya belediye zabıta görevlilerinin karar vereceği hükme bağlandığından, gürültüye sebep olan araçla gezen hurdacı ve

overlokçulara idari para cezası vermeye Muratpaşa Belediyesi zabıta ekiplerinin karar vermesi gerektiği görülmüştür.

24. 5.3. numaralı paragrafta da belirtildiği üzere **Muratpaşa Belediyesi sorumluluklarını yerine getirmiş** hurda ve geri dönüşüm malzemesi toplayan şahıslara 5326 Sayılı Kabahatler Kanununun ilgili maddelerine göre cezai işlem uygulamıştır, ayrıca hurda toplayan araçlardaki anons cihazlarını söktürerek bunlara el koymuştur, gelen talep ve şikâyetlere göre Belediye Zabıta Ekipleri tarafından hurda toplayan şahıslara müdahale edilmekte olduğu ancak söz konusu şahıslar araçla hurda topladığından şikayet yerine gidildiğinde bahse konu hurda toplayan şahısların bölgeden ayrıldıklarının görüldüğü bununla birlikte Belediyenin Zabıta Ekiplerince (2017-2018 yıllarında) mahalle ve sokak aralarında megafonla anons yapak çevreyi rahatsız edecek şekilde hurda toplayan ve depolayan 60 şahıs ve araca müdahale ederek anons cihazlarını söktürerek cezai işlem uygulandığı tespit edilmiştir. Diğer bir ifade ile idareye isnat edilebilecek bir kusur bulunmamakla birlikte ilçe halkının huzurunun sağlanmasını teminen yapılacak **denetimlerin sıklaştırılması** hususunda Antalya Muratpaşa Belediyesine tavsiyede bulunulması gerektiği kanaati ve sonucuna varılmıştır.

B. İyi Yönetim İlkeleri Yönünden Değerlendirme

25. İyi yönetim ilkelerine 28/03/2013 tarihli ve 28601 mükerrer sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin “İyi yönetim ilkeleri” başlıklı 6 ncı maddesinde yer verilmiş olup; İdarelerin Kurumumuzun bilgi ve belge talebine ilişkin cevabi yazıları incelendiğinde, Emniyet Genel Müdürlüğü’nün “makul sürede karar verme”, “kararın geciktirilmeksizin bildirilmesi”, “nezaket”, “dürüstlük”, “şeffaflık”, “bilgi edinme hakkı” ilkelerine uygun hareket ettiği değerlendirilmiştir. Ancak İçişleri Bakanlığı İller İdaresi Genel Müdürlüğü’nün cevabi yazısını 89 gün sonra ve eksik şekilde göndererek “makul sürede karar verme”, “kararın geciktirilmeksizin bildirilmesi” ve “nezaket” ilkelerine uygun hareket etmediği değerlendirilmekle yine Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ile Antalya Muratpaşa Belediyesinin cevabi yazılarını eksik ve geç gönderdiği tespit edildiğinden “makul sürede karar verme” ve “kararın geciktirilmeksizin bildirilmesi” ilkelerine uygun hareket etmediği değerlendirilmekle **bundan böyle bu ilkeye de uygun hareket etmesi beklenmektedir.**

VI. HAK ARAMA ÖZGÜRLÜĞÜNE İLİŞKİN AÇIKLAMA

26. 6328 sayılı Kanunun 21 inci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca, bu Tavsiye Kararının idareye tebliğ tarihinden itibaren 30 gün içinde idare tarafından herhangi bir eylem ya da

işlem tesis edilmezse (varsa) dava açma süresinden kalan süre işlemeye devam edecek olup, Antalya İdare Mahkemelerinde yargı yolu açıktır.

VII. KARAR

Açıklanan gerekçelerle **BAşVURUNUN KABULÜ İLE;**

Sorunun çözümü için yapılan denetimlerin sıklaştırılması hususlarında
ANTALYA MURATPAşA BELEDİYESİNE TAVSİYEDE BULUNULMASINA,

6328 sayılı Kanunun 20 inci maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca, bu karar üzerine tesis edilecek işlemin veya eylemin 30 (otuz) gün içinde Kurumumuza bildirilmesinin zorunlu olduğuna;

Kararın, BAřVURANA, ANTALYA MURATPAşA BELEDİYESİNE ayrıca bilgileri için Çevre ve şehircilik Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı ve Emniyet Genel Müdürlüğüne tebliğine;

Türkiye Cumhuriyeti Kamu Başdenetçisi'nce karar verildi.

řeref MALKOÇ

Kamu Başdenetçisi

Telefon: +90 (312) 473 84 23

E-Posta: mts@mevzuattakip.com.tr

Adres: Çetin Emeç Bulvarı Hürriyet Cad. No: 2/12 Çankaya ANKARA